

The Project Gutenberg eBook of The Esperantist, Vol. 1, No. 12, by H. Bolingbroke Mudie

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: The Esperantist, Vol. 1, No. 12

Editor: H. Bolingbroke Mudie

Release date: October 6, 2011 [EBook #37644]
Most recently updated: January 8, 2021

Language: English, Esperanto

Credits: Produced by Andrew Sly, David Starner and the Online Distributed Proofreading Team at <https://www.pgdp.net> (This book was produced from scanned images of public domain material from the Google Print project.)

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK THE ESPERANTIST, VOL. 1, NO. 12 ***

Transcriber's Notes

A few minor typographical errors have been corrected without notice. However, many grammatical errors and odd spellings have been left as in the original.

Midi, PDF, and MusicXML files have been provided for the song at the end of this e-book. To hear the song, click on the [Listen] link. To view it in sheet-music form, click on the [PDF] link. To view MusicXML code for it, click on the [MusicXML] link. All lyrics are set forth in text below the music images.

SINGLE COPIES PRICE FOURPENCE NET.

No. 12.

**THE
ESPERANTIST**

*Oktobro,
1904.*

La Esperanta Gazeto por la
Propagando de la Internacia Lingvo.

Edited by H. BOLINGBROKE MUDIE, 67, Kensington Gardens Square, W.

ANNUAL SUBSCRIPTION: 3/- (4 francs; 1½ roubles; 75 cents).

Wholesale Agents: 14, Norfolk Street, Strand, London, W.C.

CONTENTS.

	Page
EDITOR'S NOTES.	177- 79
PHYSICAL CULTURE (J. F. H.)	179-

Woodward)	80
THE XIX. CENTURY AND INTERNATIONALITY (A. Kofman)	180- 81
ESPERANTO SOUNDS (R. J. Lloyd, D. Lit., M.A.)	182- 84
CHILD'S WAKING PRAYER (translated by A. Motteau)	184
THE EMIGRANTS (Clarence Bicknell)	184
CLUB NEWS	185- 87
THE HOLIDAY-MAN (H. W. Southcombe)	188
ĈITUO, THE WOLF-CHILD (by Alfred T. Simper)	189
A GRIEVANCE AND ITS REMEDY (by E. W.)	190
CORRESPONDENCE PAGE	191
FRIENDSHIP (words by Ben Elmy, music by J. Hadfield)	192

For Local Information apply to the Hon.
Secs. of the following Official Societies:—

BATTERSEA—Sro. A. T. LEE,
2, Cupar Road, Battersea.
BRIGHTON—Miss OXFENFORD,
16, Upper Westbourne Villas,
Hove.
BRIXTON—Sro. E. W. EAGLE,
22, Kellett Road, Brixton.
CORBRIDGE-ON-TYNE—Sro. LOTINGA,
Trinity Terrace.
DOVER—Sro. H. R. GEDDES,
Northumberland House, Dover.
EDINBURGH—Miss TWEEDIE, M.A.,
2, Spence Street.
FOREST GATE—Sro. E. J. R. BEAL,
74, Claremont Road, E.
GLASGOW—Sro. J. H. WALLACE,
3, Hampden Terrace, Mount
Florida.
HUDDERSFIELD—Sro. G. H. TAYLOR,
9, Norman Road, Birkby.
ILFORD—Sro. W. A. JEFFERY,
42, Park Road, Ilford, E.
KEIGHLEY—Sro. J. ELLIS,
Compton Buildings, Bow Street,
Keighley.
LEEDS—Sro. J. E. WYMS,
3, Maxton Avenue, Chapeltown
Road.
LIVERPOOL—Sro. R. E. ISSOTT,
5, Gresham Street, Edge Lane.
LONDON—Miss LAWRENCE,
41, Outer Temple, W. C.
NEWCASTLE—Sro. H. W. CLEPHAN, 3,
Cotfield Terrace, Gateshead.
PORTSMOUTH, Dr. GREENWOOD, 182,
Queen's Road.
PLYMOUTH—Sro. THILL, 6, Barton
Crescent, Mannamead.
ST. ANDREWS—Sro. J. T. HAXTON, 133,
South Street, St. Andrews.
TYNEMOUTH—Sro. ALAN F. DAVIDSON,
26, Park Crescent, N. Shields.
WEST LONDON—Sro. S. MAITLAND,
22 Maclise Road, Kensington, W.

N.B.—It is earnestly hoped that gentlemen

who are willing to form local groups will communicate with the Editor of "The Esperantist," who will do all in his power to assist them in the work.

The Remington

THE UNIVERSAL TYPEWRITER.

Just think of it!

THE INTERNATIONAL MACHINE.

*Unbound by ties of nationality:
The common bond of union of all civilised
peoples.*

The Remington can be supplied fitted for
Esperanto.

THE REMINGTON TYPEWRITER
COMPANY,
100, Gracechurch St., London, E.C.

La Remington

LA UNIVERSALA SKRIBMAŜINO.

Pripensu je tio!

LA INTERNACIA MAŜINO.

*Tute liberiĝita de naciaj ligiloj:
La Komuna unuigilo por ĉiuj civilizitaj
popoloj.*

La Remington estos liverita kun Esperantaj
presliteroj.

LA REMINGTON TYPEWRITER
KOMPANIO,
100, Gracechurch St., Londono, E.C.

The Right Hon. J. Chamberlain's Failure

Mr. Chamberlain's statements are always trenchant and to the point. He tells us in characteristic manner that he gave up shorthand for two reasons: his inability to write quickly, and, above all, to read his notes when written.

**SLOAN-DUPLOYEN, the Modern 12-
LESSON LEGIBLE SYSTEM, has done
away with these defects.**

Our handsome free book tells you all about
it.

It's worth a postcard. Send one now.

**HATCHARD & CASTAREDE, Ltd., 71
High Holborn, London.**

The "Review of Reviews"

*Is the Best Magazine for Busy People.
And it is read by 'Esperanto' Students.*

The aim of this Magazine is to make the
Best Thoughts of the Best Writers
universally accessible at a Trifling Cost.

The busiest and poorest in the community
may here follow with intelligent interest the
great movements of Contemporary History.

Post Free for Twelve Months, 8/6,
10 fr. 75 c., or 8.50 marks.

Office: MOWBRAY HOUSE, NORFOLK ST.,
LONDON.

CONCORD:

JOURNAL OF THE INTERNATIONAL ARBITRATION AND
PEACE ASSOCIATION.

Published on 15th of each Month.

2/6 per annum, from 40, Outer
Temple, W.C.

JUST PUBLISHED.

TEXT BOOK OF ESPERANTO.

By J. C. O'CONNOR.

Dedicated to Sir WILLIAM RAMSAY.

Special price for propaganda purposes: 10d. per dozen, 6s. 3d. per 100, £2 12s.
PRICE 1d. 6d. per 1,000.

To be had at these prices only from the Publishers—

Messrs. DIXON & HUNTING, Farringdon Press, Ltd., 180, Fleet Street, E.C.

Wholesale Agents for

LONDON: H. Brett, Pilgrim Street, E.C.

COUNTRY: W. Dawson & Sons, Brems Buildings, E.C.

THE ESPERANTIST.

The Esperanto Gazette for the spread of the International Language.

ABONPAGOJ ESTAS RICEVEBLAJ ĈE
SUBSCRIPTIONS SHOULD BE SENT TO

H. Bolingbroke Mudie. Esq, 67, Kensington Gardens Square, London, W.

AUSTRIA.—Sro. T. Cejka, Bystrice Hostyn, Moravia.

BELGIUM.—M. M. Seynaeve, 3, Rue de l'Avenir, Courtrai.

FRANCE.—M. C. Gaubert, 9, rue Charras, Paris.

GERMANY.—Doktoro Mybs, 68, Markt Strasse Altona, Elbe.

MALTA.—A. Agius, Esq., 92, Strada S. Gaetano, Hamrun.

RUSSIA.—Societo Espero, Bol. Podjaceskaja 24 log 12, St. Petersburg.

SWEDEN.—Sro. P. Ahlberg, 50, Döbelnsgatan, Stockholm.

Nepresitajn manuskriptojn la Redakcio resendos se oni aldonis poŝtmarkon.

N.B.

Alsendatajn artikolojn la Redakcio laŭ bezono korektos.

N.B.

Oni povas sendi la abonpagon per poŝtmarkoj, kiuj estas akceptataj laŭvaloro.

Oni sendu ĉiujn artikolojn, demandojn kaj avizojn al La Redaktoro, 67, Kensington Gardens Square, London, W.

No. 12.

OKTOBRO, 1904.

Subscription, 3s. Per
Annum. Single Copies,
4d. net. Nos. 2 to 8, 6d.
each; Nos. 9 to 12, 4d.
each, net.

KARAJ HELPANTOJ, SALUTOJN!

Estas eble ke malmultaj vortoj pri LA
ESPERANTA GAZETO estos por Vi interesaj.
Estas la fino de ĝia unua jaro.

DEAR SUPPORTERS, GREETINGS!

It may be that a few words about THE
ESPERANTIST will be interesting to you. It is
the end of its first year.

Kiam mi ekplopdis pri la laboro ŝajne estis nur du aŭ tri Anglaj Esperantistoj, kiuj verkus artikolojn por la Gazeto. La kuŝejoj de la Abonantoj estis por mi tute nekonataj. Mi kredis ke la afero estus mona perdo, ĉar la lingvo nur enkondukiĝis en Anglujon antaŭ kelkaj monatoj. Tamen la ekzisto de gazeto helpus la Aferon; LA ESPERANTA GAZETO do ekvivis!

Feliĉe mi baldaŭ eltrovis ke, el ĉiuj partoj de Esperantujo, alvenis kleraj, interesplenaj artikoloj. Monato post monato Abonantoj plimultiĝis.

Al ĉiuj helpintoj mi deziras sendi koregan dankon. Dank' al Vi, ĉiunacianoj gajnis novajn pensojn, novajn konojn. Dank' al Vi, LA ESPERANTA GAZETO povos vivi.

Tute nemetiisto, mi penadis kiel eble plej multe plaĉi miajn legantojn.

Tro ofte metiistaj eldonistoj nur pensadas pri la eldonkosto, kaj malatentas pri la deziroj de la legantoj. Sed, je LA ESPERANTA GAZETO, mi neniam estas estinta ŝparema. Ĉiuj certe kontentiĝas pri la boneco de ĝia papero, tipo kaj ĝenerala enhavo.

Pri la literatura stilo mi kompreneble ne povas kritiki, nur mem estante pli malpli eklernanto. Sed Doktoro Zamenhof ĵus estas skribinta: "Via Gazeto tre plaĉas al mi; kaj mi estas konvinkita ke ĝi ankaŭ plaĉas al ĉiuj Esperantistoj."

En tia afero oni ne devas forgesi, ke estus estinta tute neeble ke individuo eldonu eĉ gazeteton en ia nacia lingvo post nur kelkaj monatoj da libertempa lernado. Tio ĉi nur estas ebla per nia facila Esperanto.

Estas malfacila afero, tiu ĉi redaktado de Esperanta gazeto!

Ĉiu vorto sendota al la presistoj (Ho ve! ne ankoraŭ Esperantistoj) devas esti skribmaŝinata, kaj, eĉ post tio, la korektado de prespruvoj postulas multe da penado. Preskaŭ ĉiam gravaj eraroj preterpasas la aŭtoran atenton, kaj ofte la viglecon ankaŭ de la Redaktoro.

Mi fidas ke, estonte, ĉiuj eraroj malaperos. Sed, denove, mi petas ke miaj legantoj senkulpigu ilin, se ili ĉeestos.

Mi nun povas prezenti al la mondo praktikan pruvon de la viveco, facileco kaj disvastiĝo de la Internacia Lingvo. En ĉiuj partoj de la mondo LA ESPERANTA GAZETO havas Abonantojn, tute sen komuna lingvo krom Esperanto.

Niaj kleraj verkantoj povas, per ĝi, sendi siajn belajn, originalajn aŭ tradukitajn pensojn en ĉiujn landojn. La Anoncantoj povas fidi je la Internacia Lingvo por gajni tutmondan vendejon por siaj komercaĵoj. Ĉiuj povas interkonatiĝi.

Hodiaŭ mi estas tre, sed ne tute, kontenta. Pro la akcepto de LA ESPERANTA GAZETO unu el miaj ambicioj plenumiĝis. Mi nun diros al Vi alian!

When I undertook the work there were apparently but two or three English Esperantists who would write articles for the Gazette. The haunts of the Subscribers were, to me, quite unknown. I believed that the undertaking would be a financial loss, for the language had only been introduced into England a few months before. Nevertheless, the existence of a Gazette would help the Cause; thus THE ESPERANTIST sprang into being.

Happily I soon discovered that, from all parts of Esperantoland, well-informed, interesting articles came to hand. Month by month subscribers became more numerous.

To all helpers I desire to send most hearty thanks. Thanks to you, people in every land have gained new thoughts, new knowledge. Thanks to you, THE ESPERANTIST can continue its existence.

Quite an amateur, I have tried as far as possible to please my readers.

Too often professional Publishers merely consider the cost of production, and disregard the wishes of their readers. But, over THE ESPERANTIST, I have never been sparing. Certainly all are satisfied as to the good quality of its paper, type and general contents.

Concerning its literary style I of course cannot criticise, being myself, more or less, a beginner. But Dr. Zamenhof has just written: "Your Gazette greatly pleases me; and I am convinced that it also pleases all Esperantists."

In this connection one must not forget that it would have been quite impossible for an individual to issue even a small gazette in any national language after only a few months of spare-time study. This is alone possible with our easy Esperanto.

It is a difficult business, this editing of an Esperanto gazette!

Every word sent to the printers (alas! not yet Esperantists) has to be typewritten, and, even after that, proof correcting demands much care. Almost invariably serious errors escape the author's attention, and often the vigilance of the Editor also.

I trust that, in the future, all errors will disappear. But, once again, I beg my readers to excuse them, should they be present.

I now am able to present to the world a practical proof of the vitality, facility and spread of the International Language. In all parts of the world THE ESPERANTIST has subscribers entirely without any common language other than Esperanto.

Our clever writers can, by its means, send their beautiful, original or translated thoughts into every country. Advertisers can rely on the International Language to gain a universal market for their goods. All

Inter la bela literaturo jam posedata de Esperantistoj vane mi serĉis *unu sufiĉe vidindan volumon!* Libroj nur legindaj estas ja bonegaj; sed ĉu ili sufiĉas?

Supozu, ekzemple, ke oni aĉetas la necesegan *Fundamentan Krestomation*. Ĝia kosto, laŭ Angla mezuro, ne estas tro granda; kaj oni estas kontenta posedi la 460 interesplenajn paĝojn. Sed ĉu la kosto ĉiam tie finiĝas? Oni trovas ke, kiel Anglo, oni ne plene ŝatas legi libron sub papera kovrilo. Oni do devas elspezi monon por ĝin bindigi. Tio pligrandigas ĝian koston de kelkaj frankoj. Nu, post kelkaj jaroj, kiam la libro fariĝis valora memoraĵo de la unuaj tagoj de la lingvo, ĉu oni estos kontenta ekvidi, ke ĝia papero flaviĝis; makuliĝis?

La respondon mi lasas al la Esperantistaro.

Estas necese ke kelke da prezentindaj libroj, bonepresitaj sur bona papero, sub bela kovrilo, ekzistu. Pro tiu celo mi intencas eldoni diversajn utilajn verkojn. Estas ankoraŭ tro frue atendi, ke la vendo povos pagi iliajn proprajn elspezojn; sed ilia eldoniĝo helpas la Aferon.

La unua de LA ESPERANTAJ JUVELOJ estos *La Ventego, de Shakespeare*, tradukita de nia plej klera Esperantisto, S^{ro} Motteau. Unua eldono, ilustrita, orumita supraĵo kaj belete bindata per malmola verda ledo [donacinda]. Kosto 2f. 60c., afrankite.

Finante, mi fidas ke Vi, kiuj ŝatas la *Verdkovrilajeton* afable surskribos sur la enmetitajn abonpaperojn, kaj sendos ilin al mi, sub la enmetita kovrilo, antaŭ la fino de Oktobro. Kaj se Vi skribos aliflanke proponojn por plibonigi la Gazeton mi estos kontenta.

Mi esperas, kune kun Vi, ke post 1904 LA ESPERANTA GAZETO enhavos dudek paĝojn anstataŭ ol dek ses; sed tiu afero dependas de la nombro da Abonantoj.

VIA REDAKTORO.

can become acquainted one with the other.

To-day I am very, but not altogether, content. On account of the reception of THE ESPERANTIST one of my ambitions is fulfilled. I will now tell you of another!

Among the fine literature already possessed by Esperantists in vain have I sought *one volume of sufficiently attractive appearance*. Books merely readable are, indeed, excellent; but do they suffice?

Suppose, for example, that one buys the indispensable *Fundamental Chrestomathy*. Its cost, according to English standard, is not too high; and one is pleased to possess the 460 interesting pages. But does the cost always end there? One finds that, as an Englishman, one cannot fully enjoy reading a paperback. One must therefore spend money on having it bound. That increases its cost by some shillings. Then, some years later, when the book has become a valuable reminder of the language's early days, will one be pleased to discover that its paper has turned yellow; has become foxed.

The answer I leave to the Esperantists.

It is necessary that some presentable books, well printed on good paper, and in a nice cover, should exist. On this account I intend to bring out several useful works. It is still too early to expect that the sale will cover their expenses; but their publication will help the Cause.

The first of THE ESPERANTO GEMS will be *Shakespeare's "Tempest,"* translated by our most able Esperantist, Mr. Motteau. First edition, illustrated, gilt top, prettily bound in soft green leather [suitable for presentation]. Price 2s. 1d., post free.

In conclusion, I trust that you who appreciate the *green-covered one* will kindly fill up the enclosed renewal application forms, and send them to me, in the enclosed envelope, before the end of October. And if you will write proposals on the back for improving the Gazette I shall be pleased.

I hope, with you, that after 1904 THE ESPERANTIST will contain twenty pages instead of sixteen; but that matter depends on the number of Subscribers.

YOUR EDITOR.

ĈU FIZIKA KULTURO PLIGRANDIGAS SPIRITAN FORTON?

La Unua Premia artikolo en "Health and Strength Gazeto," de 1903.

Tradukita en Esperanto de la Aŭtoro, J. F. H. Woodward.

La respondo al tiu ĉi demando povas esti tre vera, tamen tre mallonga. *Jes!* Sed tiu respondo nek interesus nek kontentigus viajn Legantojn, tial ni esploros tiun ĉi aferon.

Ili do povas juĝi por si mem, ĉu ĝi ne estos je ilia profito partopreni en ekzercoj, kiuj ne nur

plibonigas la sanon de la korpo, sed ankaŭ la povojn de la spirito.

Macfadden demandas: *"Kial la homo ne plibonigis fizike, kiel li faris en aliaj rilatoj?"*

Li respondas tiun ĉi demandon jene: *"Ĉar li dependis de medicina scienco por sia fizika bonstato."*

Tiu ĉi estas sendube vera pri la estinteco, sed ne pri la nuntempo, escepte pri tio, ke ni ne enhavu tiun grandan klason da personoj, kiuj povas kalkuliĝi laŭ miloj en la mondo, kiuj, kiam malsanaj, konfidas tute je ĉarlatanaj kuraciloj por sia resaniĝo.

Ni konas ke unu rezultato de tia malspriteco estas, ke grandaj nombroj da ili mortas multe da jaroj pli frue ol ili devus, se ili ne prenis tiujn ĉi ĉarlatanajn kuracilojn, kaj, anstataŭ ol tio alprenis "fizikan kulturon" kaj permesis al Naturo ordigi tion en la sistemo, kion ili sin mem malrektigis.

Se la malboneco tie ĉi finiĝis, ĝi estus sufiĉe malbona, sed malfeliĉe, ili naskigas en la mondon rason da malfortaj, malgrandaj estaĵoj, kiu mankas ĉian econ kiu igas grandajn kaj belajn virojn kaj virinojn, tiajn, kiaj estis la Spartanoj antikve. Ili nek havas fortecon nek grandecon de korpo, kaj estas pli malpli de malforta spirita povo. Tiuj ĉi kaŭzoj produktas moralan modelon de malalta grado. Ja ne estas fizika forteco sufiĉa por nutri malfortan cerbpovon; tia estas la opinio de multe da kuracistoj ĉe la rifuĝejoj de lunatikoj en Anglujo kaj alilande.

Nu, kio estas la kaŭzo de tio ĉi?

Nur estas unu respondo: *La malatento je konvena flego kaj pligrandigo de la korpaj povoj, netaŭga nutraĵo, tabakfumo, la drinkaĵo, kaj malbonmoreco.*

Korektu tiujn ĉi aferojn, kaj, post du generacioj, estos nepra plibonigo ĉe la raso.

Tiu ĉi ŝanĝo jam estas iomete komencita, per la pliuizado de gimnastikoj, kaj per kluboj de naĝarto, *piedpilko* kaj *kriketo*, inter la loĝantoj de urboj; kaj, se milita ekzerco estus farinta deviga en ĉia lernejo, la venanta generacio fariĝus pli supera je forteco kaj grandeco ol tiu de hodiaŭ; ĉar, kun brustoj plilarĝataj per plena spirado kaj aliaj atletaj ekzercadoj, kaj konvena fleksigo de la muskoloj de la ventro, mallakso kaj la ftiza mikrobo forpeliĝus.

Kun la korpo vivigata kaj la ĉirkaŭiro de la sango multege plibonigata, la povoj de la spirito kaj la memoro pliboniĝus laŭ la sama proporcio, kaj tio, kio nun estas spirita peno kaj cerblaciĝo, fariĝus plezuro. Tio ĉi estas la sperto de centoj da junuloj kaj maljunuloj kiuj faris la penon plibonigi sian sanecon kaj fortecon per "Fizika Kulturo," kaj kiuj sekvis la regulojn de Naturo kaj la konsilo de *Shakespeare*, kaj *"jetis drogojn al la hundoj."*

Antaŭa Unua Premiulo ĉe Cambridge diris al la aŭtoro ke, dum du semajnoj antaŭ lia ekzameno, li neniam rigardis libron, sed okupis sin de ekzerco sur ĉevalo, *raketoj*, kaj gimnastikoj. La rezultato estis ke, kun freŝa sana sango kuranta en la tuta korpo, kiam li envenis la ĉambron de la ekzameno, lia cerbo estis kiel eble plej freŝa kaj klara kaj li povis respondi al ĉiuj demandoj facile kaj akurate. Tiel li gajnis la plej altan honoron de la jaro ĉe la Universitato. Li diris, ke tio ĉi ne estus okazinta, se li ne estis uzinta "Fizikan Kulturon," kiu forprenis ĉian nebulecon de la cerbo. Sekve la spirito estis tiel klara kiel la lumo.

180

Ni ne povus havi pli bonan ekzemplon ol tio ĉi, pri la valoro de korpa ekzercado por cerba verko.

Iuj el viaj legantoj nun bezonos scii, kiel gajni altan gradon da korpa sano, kaj spirita potenco.

Nu, la reĝa vojo tien estas per dieto, ekzerco, banoj, kaj dormo.

Ni konsideros ilin laŭvice, ĉar ĉiu el ili helpas la alian fari sian parton de la afero.

Mi ne nun aludas je preparado por ia speciala konkurso, sed je la ado de bona stato de ĝenerala sano, kio ebligas la korpon suferi grandan ekzercon sen sento de troa laceco, kaj kio konservos la cerbon en tre bona kondiĉo preta por serioza lernado, aŭ por la postuloj de vigla komerca vivado.

Dieto.

Sen nutra manĝaĵo, manĝata je konvenaj intertempoj, kaj ĝuste digestata, estas certe ke nenia vera progreso povos esti farata. Taŭga nutraĵo estas la fundamento, sur kiu la forteco de la korpo kaj la povo de la spirito konstruiĝas.

Estas provite per la esploradoj de D^{ro} Alexander Haig kaj aliaj scienculoj kiuj faris specialan studon de la afero, ke la plej bona sano, kaj la plej grandaj povoj de persistado estas atingitaj per grenaj produktaĵoj, fruktoj kaj lakto, kaj ne de viando kaj de alkoholo.

Tio ĉi estas evidenta pro la venkoj antaŭ ne longe gajnitaj de atletoj en Anglujo kaj en Germanujo, kiuj nur nutradis sin per grenaj nutraĵoj, kontraŭ tiuj, kiuj alprenis viandan dieton.

Oni ne devas manĝi pli ol trifoje ĉiutage, kaj devas esti intertempo de kvar aŭ kvin horoj inter ĉiu manĝo. La plej malfrua ne devas esti post la sepa horo vespere. Ĉia mordaĵo devas manĝiĝi malrapide, kaj esti multe maĉata kaj trinkaĵo ne devas esti trinkata ĝis unu horo post la manĝo.

La Unuigitaj Ŝtatanoj estas fondintaj "Malrapidan Maĉon Societon."

Ekzerco.

Promenu almenaŭ du aŭ tri mejlojn ĉiutage en freŝa aero. Metu ekzercilon en via dormoĉambro, kaj sekvu la instruojn presitajn sur la karto, por dekkvin minutoj tuj kiam vi leviĝas, kaj por la sama tempo kiam vi estas kuŝiĝonta.

Bano.

Prenu varman banon kun sapo almenaŭ unu fojon ĉiusemajne por malfermigi la haŭttruetojn. Tio ĉi estas necesa por esti en perfekta sano; kaj ankaŭ bano sen sapo, varma aŭ malvarma, ĉiutage.

Dormo.

Ĉiam dormu sep horojn neinterrompите, se eble. Dormu kun la fenestro malfermita iom ĉe la supro, kaj larĝe malfermita dum la somero. La ekzerco varmigis vin antaŭ ol enlitiri, kaj la ekzerco kaj la freŝa aero dormigis vin bone. La stomako nur havanta iom, se ion, por digesti, ankaŭ ripozos (se oni ne manĝis post la sepa horo vespere) kaj morgaŭe funkcios multe pli bone.

Je konkludo, se la fraŭloj deziras esti ja viraj viroj, ili ne devas drinki, ili devas eviti ĉiujn malbonmorajn kutimojn, ili devas fumi kiel eble plej malmulte (pli bone estas neniam fumi), ĉar ĉiu el tiuj ĉi estas malamikoj al forteco, kaj al konvena memkontrolo.

LA XIX^a JARCENTO KAJ INTERNACIECO.

A. Kofman (Odessa).

Antaŭ kvar jaroj, kiam ĉiu ĵurnalo, gazeto, jarlibro kaj aliaj periodaj eldonaĵoj faris la karakterizon de la XIX^a jarcento, oni venis unuvoĉe al la konkludo, ke tiu epoko estis precipa periodo de internaciaj komunikoj; oni kalkulis la kilometrojn da telegrafaj kaj telefonaj fadenoj, la milionaron da kilogramoj de fervojaj reloj, la kolosalan spezon de internacia komerco, la neimageblan sumon de eksterlandaj leteroj, k.c., k.c. Por ankoraŭ pli substreki la kreskon de la internaciaj rilatoj de la XIX^a jarcento oni citis ekzemplojn, ke la Angloj, Francoj, Germanoj kaj aliaj nacioj sendas interŝanĝe siajn infanojn por la someraj tagoj en diversajn landojn kun la celo lernigi al siaj idoj la fremdajn lingvojn. Interalie oni montris, ke la turistaj kluboj vastiĝis sur la tuta tero, ellaborinte specialajn tarifojn por fervojoj, hoteloj, k.c., por siaj enlandaj kaj eksterlandaj membroj. Mallonge, legante tiujn ĉi sciigojn, oni efektive povus pensi, ke la nacioj faris grandegan progreson en la interkonatiĝo. Kio rilatas la fremdajn literaturojn, tiu ĉi punkto ŝajnis pli klara ol ĉio alia; de longe ja ĉiu biblioteko posedas la tradukojn de ĉiu pli aŭ malpli konata fremda aŭtoro.

Se tio ĉi diriĝis pri ĉiuj popoloj ĝenerale, kion oni devis diri pri la Angloj? La Angla nacio, kiu havas posedaĵojn en ĉiu parto de la mondo, kies ŝipoj vizitas ĉiun maron kaj golfon, kies turistoj estas precipe vojaĝemaj,—la Angla nacio devus unue koni la alilandan mondon, sed ... Cetere, estas preferinde paroliĝi S^{ron} Ĉukovski mem, kiu sufiĉe konas Anglujojn kaj la Anglojn.

181

Jen kion li skribas en la gazeto *Odesskia Novosti*, No. 6372, pri nia eminenta Rusa verkisto Anton Ĉeĥov, mortinta antaŭ nelonge:

"Mi vane atendis kelkajn tagojn, esperante trovi eĉ unu Anglan gazeton, kiu memorigus la nomon de nia ĵus mortinta verkisto. Sed ĝis hodiaŭ nenia gazeto aperigis eĉ unu linion pri li. Oni skribadis pri la *Malacca*, oni skribadis pri *Nju-Ĉvang*, sed la plej grandan perdon, la plej doloran Rusan malĝojon oni eĉ ne rimarkis....

"Certe, la Anglaj gazetoj ne povas reflekti ĉiujn interesojn de la lando. Oni devas turniĝi al alia fonte. Mi prenas la lastan eldonaĵon de la *Brita Enciklopedio*. Mi trovas tie *Ĉefu*, *Ĉifu*,—la nomo de *Ĉeĥov* malestas! Fine en la artikolo pri la nuntempa Rusa literaturo (XXXII^a volumo de la Enciklopedio, eld. 1902) mi trovas la serĉatan karan nomon. Por ne esti kulpigata je paskvilo, mi citas ĉion diritan tie:

"En la sfero de beletristiko, la plej eminenta estas A. Ĉeĥov, la ano de la nova partio. Kvankam

li estas ankoraŭ juna, li jam montris sufiĉe grandan forton en siaj mallongaj noveloj. *Kelkaj noveloj de Gorki, de Ertel, de Jassinski ankaŭ montras konsiderindan kvaliton.*"

"Jen ĉio. Tio ĉi estas skribita en 1902, kiam jam ekzistis *La Mevo, La Stepo, En la fosso* de Ĉeĥov. Kaj la paralelo inter Ĉeĥov kaj Jassinski! Tia facilkora kaj fi-bonanima tintado de fremdaj nomoj pruvas superfluan fojon kiel neinteresa estas por la Angloj ĉio, kio ekscitas nin Rusojn, kio plenigas nian animon. Sendube la aŭtoro de tiu ĉi artikolo malestimas la temon de sia skribo, ĉar aliokaze li ne aldonus sian negliĝa-protektan epiteton 'sufiĉe granda forto.' Kia grandanimeco!"

"Ĉu tio ne estas stranga? La Angloj vojaĝas pli ol ĉiuj aliaj homoj, sed fremdajn landojn, la spiriton de fremdaj nacioj ili konas malplej! Edmund Gosse, la eminenta Angla kritikisto ne senkaŭze skribis en la *Heinemanna Internacia Biblioteko*: 'Ni suriras la Alpoj, sed ni ne interesiĝas je la Svisaj pastoraloj; ni promenas laŭlonge kaj laŭlarĝe la fiordoj de Norvegujo, sed en nian kapon eĉ ne venas la ideo pri la grandaj mondkonceptoj, kreitaj de la verkistoj de tiu ĉi talentoplena popolo. Kun la Rusaj noveloj ni apenaŭ faris la komencan konon, kaj ni neniam demandis nin, ĉu ne ekzistas inter la Poloj Pola *Dostoevski*, kaj inter la Portugaloj Portugala *Tolstoj*.'"

"Kiel la Angloj konas Tolstoj'on mi jam parolis aliloke. Hodiaŭ, kiel specimenon, mi prezentas al vi perlon de la plej solida, plej serioza informilo *Webster's International Dictionary*."

—"L. N. Tolstoj. Rusa novelisto kaj socialisto(?), naskiĝis en 1829 (?)"

"Tiel ne estas mirinde ke la nomo de Ĉeĥov tute ne estas en *Webster's Dictionary*."

"Ekzistas ankoraŭ unu fonto, reflektanta la Rusan spiritan vivon. Tio ĉi estas la ĵurnalo *Athenæum*, organo de la Angla kritiko, kie koncentriĝas ĉiuj aŭtoritatoj de la lando. Ĉiujare la Julia numero estas dediĉata al la revuo de la tutmonda literaturo, kaj la plej granda ĉarmo de tiu revuo estas ke pri Rusujo skribas Ruso, pri Holando—Holandano, k.t.p. En la antaŭa tempo estis profesoro P. N. Milukov, kiu skribis la revuon de la Rusa literaturo; li estis sekvita de K. Belmont kaj poste de V. Briusov. De tempo al tempo—ekzemple en 1901—la Angla ĵurnalo ŝajne opiniis ke la Rusa literaturo tute ĉesis ekzisti, kaj tial ĝi donis pri ĝi nenian raporton. Tamen, kiam la raporto estis, rilate Ĉeĥov oni silentis aŭ oni estis tre vortavara. Ĉiam oni okaze citis la nomon de Andre' Beli aŭ de D. Mereĵkovski pli ol de Ĉeĥov. Tial oni ne devas miri ke la Angla publiko tute ne konas la nomon de la eminenta Rusa verkisto. Estas vere ke tie ĉi aperis la traduko de *La Nigra Monaĥo* de Ĉeĥov, sed pri tiu ĉi traduko mi ne volas paroli nun, por ne blasfemi sur la freŝa tombo.

"Mi scias ankaŭ alian okazon. Mia kolego, Rusa korespondanto, perfekte posedanta la Anglan lingvon, tradukis la novelon de Ĉeĥov *La Ĉambro N. 6*, kaj prezentis ĝin al la atenta eldonisto Fisher Unwin. Tiu ĉi proponis al li reveni post 6 monatoj por povi informiĝi, ĉu Ĉeĥov estas sufiĉe konata al la Angla publiko. Mia kolego revenis post 2 jaroj kaj ricevis—rifuzon: la eldonisto ne volis riski presi la novelon, ĉar *la Angla publiko ne konas la aŭtoron de 'La Ĉambro N. 6.'*"

Tiu ĉi artikoleto de S^{ro} Ĉukovski ne bezonas grandan komenton. La nombro de Rusoj, kiuj konas la Anglan lingvon estas tre malgranda, la nombro de la Angloj, kiuj posedas la Rusan, estas ankoraŭ pli malgranda. La XIX^a jarcento, kiu faris "miraklajn" en la sfero de interkomunikiĝo de nacioj, ne atingis eĉ tian minimalan sukceson, ke la almenaŭa konatiĝo kun la eminenta Rusa verkisto, kiun nun ploras la tuta inteligenta Rusujo. Jen vi havas la XIX^{an} jarcenton de internacieco! Tiu ĉi malĝoja kaj humiliga fenomeno estas superflua pruvo, ke la nescio de fremdaj lingvoj estas netransirebla baraĵo por la kono de fremdaj popoloj, de ilia spirito, de ilia literaturo, malgraŭ la telegrafoj, telefonoj, fervojaj reloj, k.c. *Sen internacia lingvo, sen Esperanto, la fremdaj popoloj restos por ĉiam tero nekonata.* Ni levu do alte la lumilon de Esperanto, kaj oni tuj vidos, aŭdos kaj sentos, ke la lingvo internacia estas efektive la plej potenca, kaj samtempe la sola rimedo por ligi la homojn en unu granda familio, almenaŭ samlingva.

ESPERANTAJ SONOJ.

182

Pri la plena malpermesobleco de ŝanĝoj de sonoj en Esperanto: verkita de R. J. Lloyd, D. Lit., M.A., Fonetiko, Instruisto ĉe la Universitato de Liverpool.

Estante dum multaj jaroj studento de la sonoj de la homaj lingvoj, kaj de iliaj historiaj ŝanĝadoj, mi ekvidis, eble pli frue ol la granda plimulto da niaj kunverkantoj, danĝeron, kontraŭ kiu nia kara lingvo devos ĉiam, de tempo al tempo, fortege kontraŭbatali. Tio estas la danĝero de la dividiĝo de nia lingvo, per ŝanĝoj (diversaj en diversaj lokoj) de ĝiaj sonoj. La plimulto da niaj gefratoj tute ne rekonas tiun ĉi danĝeron; kaj ili estas iom inklinaj rideti, kiam la lingva studento parolas serioze pri ĝi. Ĉar ĝi estas danĝero, kiu enrampas en lingvon, grade,

nesenteblo, sekreto, kaj kiu unue tiam sin klare montras, kiam ĝi estas fariĝinta nevenkebla. Ne ekzistas sola nacia lingvo en la mondo, kiu ne estas la frukto de la nekonsciaj sonaj ŝanĝadoj, kiuj diversigis, kaj fine disigis kaj dividis, kelkan pli fruan lingvon. La ĉefa kaŭzo de tio ĉi estas, ke estas preskaŭ neeble, elradiki tiujn ĉi ŝanĝojn de sonoj, post tiam kiam iu amaso da homoj akceptas ilin kaj praktikas ilin ĉiutage inter si. La diverseco, unufoje farita, restas ĉiam: kaj ĉiu nova diversaĵo proksimigas la tempon de disigo, t. e., la tempon kiam oni ĉesos sin reciproke kompreni.

Pli frue ol mi atendis, alvenas pruvo kaj ekzemplo de tiu ĉi danĝero: kaj li aperas ankaŭ en loko la plej neatendita,—en la bonega *Esperanta Sintakso*, de S^{ro} Paŭlo Fruictier. Oni legas tie, §56:

"En kelkaj vortoj, sed precipe en kunmetitaj, renkontiĝas konsonantoj, kiuj ne povas esti elparolataj unu post la alia. Tiam la unua estas vole nevole elparolata kiel la dua (t.e., mole aŭ malmole)."

La aŭtoro tiam konstatas la konsonantojn, inter kiuj tio ĉi okazas. Ili estas *b, d, g, ĝ, ĵ, v* aŭ *z*, antaŭirantaj aŭ sekvantaj *p, t, k, ĉ, ŝ, f* aŭ *s*; kio faras $7 \times 7 \times 2 = 98$ duoj de konsonantoj, kiujn oni devos ĉiam elparoli, alie ol ili estas presitaj! Ekzemple, diras li, "*blompafilo*" havas necese la sonon de "*blompafilo*"; kaj "*ekzemplo*," de "*egzemplo*"; kaj "*sed precipe*," de "*set precipe*."

Anglo, kiu elparolas ĉiun tagon, ne nur *vp*, kaj *kz*, kaj *dp*, sed preskaŭ la tutan aron da tiuj ĉi "maleblaj" duoj, simple miregas! Eble li diras al si trankvile "Ni diras ofte al ni en Anglujo *stovepipe, bedpost, arctic zone*; kie estas la malfacileco? Se oni povas elparoli *vp* kaj *dp* kaj *kz* tute facile en Angla, kial ne en Esperanto?" Kaj li rigardas sian "*Sintakson*" kun malespero, eble eĉ kun malfido!

Sume, la Anglo estas prava. Tiuj ĉi duoj (aŭ pli korekte, kelkaj el ili) estas nur maleblaj al niaj estimataj Francaj kolegoj, ĉar ili neniam uzas ilin en sia propra lingvo. Al la Anglo, aliflanke, ili ŝajnas iom pli facilaj ol ili reale estas, ĉar li uzas ilin ĉiutage.

Kaj tio, kion mi volas pruvi al niaj Francaj amikoj, per tiu ĉi artikoleto, estas ke ilia opinio pri la malebleco de tiuj ĉi konsonantaj duoj estas erara: kaj ke estus multe pli bone lerni kiel elparoli ilin, ol detrui unu el la plej brilaj meritoj de nia kara lingvo,—la absolutan neŝanĝeblecon de la elparolado de ĉiu vorto kaj de ĉiu litero en ĝia vortaro.

Skribante, mi ricevas informon, ke Anglaj amikoj volas ankaŭ ŝanĝi iom la sonojn. Mi parolos al ili pli malfrue, kiam ili estos presintaj siajn proponojn. Oni vidos baldaŭ ke tiu ĉi Franca propono estas tute sufiĉe por unu artikolo, por ĝin diskuti trae. Sed sciante, per la studado de la historio de lingvaj sonoj, kiel insida estas la danĝero de tiaj ŝanĝoj, mi estos ĉiam preta batali kontraŭ la plej malgranda ŝanĝo de la sonoj de nia lingvo.

Mi min trovas tute hejme en tiu ĉi temo pri konsonantaj duoj, ĉar mi skribas tiujn ĉi tagojn serion da artikoloj pri la intima strukturo de la 364 konsonantaj duoj, kiuj ekzistas en la Angla, por *Die Neueren Sprachen* de tiu ĉi jaro (1904-5).

Kaj ĉe la Franca flanko de la afero, mi estas studinta la lingvajn praktikadojn de la Francoj multe pli zorge kaj precize ol la plimulto de la Francoj mem, ĉar ĉe mi la sonoj de lingvoj estas profesia afero.

Eble kelkaj el niaj kunbatalantoj estas vidintaj la du ĉapitrojn, kiujn mi skribis en 1901 por la *English and French Word-Book*, de Sinj. Wm. Heinemann, el Londono. La unu estas Angle skribita, kaj priskribas la sonojn de la Franca lingvo por Angloj, kaj la alia estas France skribita, kaj priskribas la Anglajn sonojn por Francoj.

Mia punkto de vidado estas tial, nek tiu de Anglo, nek tiu de Franco, sed simple tiu de forta internacia Esperantisto. Ĉar mi tute ne povas kredi, ke Doktoro Zamenhof povus aprobi tiun ĉi regulon. Se "ekzemplo" havus por lia orelo, necese, la sonon de "egzemplo," li estus certe skribinta "egzemplo," de la unua komenco de la lingvo.

Kaj "ekzemplo" ne staras sole. Estas ankaŭ ekzameno, ekzekuto, ekzemplero, ekzercaro, ekzilo, ekzisti, k. t. a. Kaj preter *kz*, estas 97 aliaj duoj, kiuj ĉiuj povas okazi en Esperantaj vortoj, kaj havi sian elparoladon malbonigitan laŭ tia maniero. Oni havus baldaŭ, se oni akceptus tiun ĉi regulon, centojn da malprave silabaditaj vortoj en Esperanto. Sed prenu *kv*, en ekvatoro, ekvilibro, ekvivalento, akvo, likvido, trankvila, k.t.p. Ĉu estas necese ke oni ŝanĝu la *kv* de ĉiuj tiuj vortoj en *gv*? Tute ne! Ne eĉ por Franca parolanto.

La regulo, kiun Sinj. Fruictier eldonas, estas multe tro larĝa, eĉ por la Franca lingvo; kaj ĝi tute ne konvenas al la Esperanta. Ekzameni ĝin ni pli zorge!

La regulo diras ke se unu el la molaj konsonantoj *b, d, g, ĝ, ĵ, v* aŭ *z* sekvos unu el la malmolaj konsonantoj *p, t, k, ĉ, ŝ, f* aŭ *s*, la du konsonantoj fariĝos molaj: sed se la malmola konsonanto sekvos la molan, la du fariĝos malmolaj. Tio estas: *bp, bt, bk ... fariĝos pp, pt, pk ...* : sed *pb, pd, pg ... fariĝos bb, bd, bg...*

Kion signifas "mola" kaj "malmola" konsonanto?

Oni faras molan konsonanton dum la laringo vibras, kaj malmolan konsonanton kiam ĝi ĉesas vibri. Nenio alia ol tio, pli aŭ malpli. Vibrado ŝanĝus la malmolan *p, t, k* ... en la molan *b, d, g* ... : kaj ĉeso de vibrado ŝanĝus la molan *b* en la malmolan *p*, k.t.p.

Ĉu estas eble ŝanĝi vibradon en nevibradon, aŭ nevibradon en vibradon, inter du konsonantoj?

Jes, certe!! Tio estas fakto de fiziologio.

Sed la regulo de Sinj. Fruictier signifas, ke la laringo devas necese, aŭ vibri aŭ ne vibri, dum la tuta daŭro de la du konsonantoj. Tia regulo ne havas la plej malgrandan fundamenton en la strukturo aŭ funkcioj de niaj organoj. Kaj se ĝi ekzistas, ĝi ekzistas per la volo kaj kutimo de homoj, kaj tute ne per ia fizika neceseco.

La vero fine aperas, sed ne la tuta vero. Kial niaj Francaj amikoj praktikas nepre tiun ĉi nenecesan regulon? Simple, je la komenco, ĉar ĝi estas pli facila: je la fino, ĉar ĝi fariĝas preskaŭ dua naturo.

Kaj la amo al la klareco, kiu sin montras tiel brile kaj hele en la tuta verkado de niaj agemaj najbaroj, montras sin ankaŭ en ilia kutima traktado de tiuj ĉi sonoj.

Ne estas bezono paroli tie ĉi pri la tuta aro da 14 konsonantoj kaj 98 kunmetebblaj duoj. La plimulto da ili estas tiel facila, ke eĉ Franco, kiu kutime evitas ilin, povas ilin tuj elparoli, kiam li faras la penon.

La plej malfacilaj duoj estas tiuj, kiuj enhavas du fermitajn konsonantojn. La fermitaj konsonantoj estas *b, d, g, p, t, k*; ĉar ili fermas tute, dum certa tempo, la buŝon. Tiuj ĉi 6 konsonantoj povas fari inter si nur 18 duojn.

Restas 80 duoj, kiuj estas tute ne malfacilaj. Enestas en ili du specoj, unu speco kiu enhavas fermitan konsonanton (ekzemple *tv, vt, ds, sd*), kaj alia speco kiu ne enhavas fermitan konsonanton (ekzemple *zf, ŝv, vf, ŝj*).

Nek la unu speco nek la alia estas nature malfacila. La leganto povas certiĝi pri tio per la elparolado de la vortoj *glitveturi, blovtubo, apudsidi, disdoni*, aŭ de *rozfloro, pluŝvesto, pluvfonto, disĵeti*. La dua speco estas ĉiam tre facila. Estus perdo de tempo, rezoni pri tio. La eksperimentado tute sufiĉos.

Vera malfacileco trovas sin unue (kaj laste) en la 18 duoj, kiuj enhavas du fermitajn konsonantojn. Prenu ni la duon *bt*, kaj la vorton *subteni*, kiel ekzemplojn.

Ekzamenante zorge la metodojn laŭ kiuj oni elparoladas *bt*, oni trovas ke la Angloj havas unu metodon, kaj la Francoj du metodojn, sed ambaŭ diversajn de la Angla.

Sed oni bezonas scii ion pri la formado de fermitaj konsonantoj, antaŭ ol oni povos kompreni tiujn ĉi 3 metodojn.

Fermita konsonanto, plene formita, konsistas el silento kaj 2 bruoj. Ĝi enhavas tial 3 partetojn—(1), la alfrapantan bruon, kiu faras la fermaĵon; (2), la plenajn fermaĵon, kiu produktas la silenton, kaj (3), la elfrapantan bruon, aŭ pafon, kiu formovas la fermaĵon.

Elparolante *aba, ata*, oni aŭdas kaj la alfrapon kaj la elfrapon de la *b* kaj de la *t*, sed ne la silenton: ĝi estas tro mallonga.

Sed elparolante *ba* kaj *ta*, ne estas plu aŭdebla alfrapo, nur elfrapo. La orelo tamen akceptas la elfrapon, aŭ pafeton, kiel perfektan *b* aŭ *t* konsonanton.

Sed elparolu oni *ab* aŭ *at*. Estas tiun ĉi fojon klara alfrapo; sed la elfrapo estas malforta kaj tre diversa. En Angla oni apenaŭ aŭdas la elfrapon: sed per kutima aŭdado, la Angla orelo povas rekoni la *b* per la alfrapo sola. Ekzemple, *Arab*.

Sed ĉe la Franco, estas tute kontraŭe. Aŭskultu, dum li elparolas *Arabe*. Oni aŭdas tute klare la elfrapon de la *b*. Kaj por lia orelo, sono, kiu ne posedas tiun elfrapon ne estas *b*. Por li la Angla sono ĉe la fino de *Arab* estas io simila al malforta *p*, sed tre malklara.

Rigardu nun la efektojn de tiuj ĉi cirkonstancoj sur la kunmetado de *b* (aŭ *d* aŭ *g*) kun *t* (aŭ *p* aŭ *k*) en la buŝoj kaj oreloj de la du nacioj. Nia ekzemplo estas *subteni*.

La Anglo havas solan kaj simplan metodon por trakti la aferon. Li prenas la alfrapon de *b*, kaj kunigas ĝin sub silento al la elfrapo de *t*, kaj sentas ke li estas elparolinta *subteni*.

Sed la Franco tute ne akceptas tiun ĉi metodon. Sono sen elfrapo, kaj kiu finiĝas preskaŭ sen laringa vibrado, ne estas por lia orelo *b*, sed io multe pli proksima de *p*.

Tial li prenas unu el du vojoj. Unuflanke li povas preni la vojon de nia amiko S^{ro} Fruictier, kaj ŝanĝi la *b* maltime en *p*—vojo kiu ŝajnas al mi treege danĝera por nia kara lingvo. Sed estas tamen alia vojo, kiu estas tute tiel Franca, sen esti tiel danĝera.

La Franco ofte kunigas realan *b* (aŭ *d* aŭ *g*) kun reala *t* (aŭ *p* aŭ *k*) per tiu tre ŝanĝebla sono,

kiun li nomas *e mutan*: ekzemple, *robe turque*. Estus multe pli bone diri ankaŭ *sub^eteni*, k.t.p., kun tre mallonga *e*, ol detruĵi la perfektan fonetikecon de la lingvo per la dirado de *supteni*, k.t.p.

Mi tute povas kredi ke la Angla metodo de sola alfrapado kaj sola elfrapado por *bt*, k.t.a., ne estas praktikebla por la amaso da niaj Francaj kunbatalantoj. Tial tiu ĉi longa argumento kun ili pri alia metodo, kiu estus ne nur Esperanta, sed ankaŭ Franca.

R.J. LLOYD.

*La Universitato, Liverpool,
Aŭguston, 1904.*

VEKIĜA HIMNO DE INFANO.

(El Lamartine).

Esperantigis A. Motteau.

Ho, Patro kiun patr' adoras,
Ni genuflekse preĝas Vin,
Kaj kapklinanta la patrin'
Deziras ke mi Vin memoras.

Ŝi diras ke elfaras Vi
La belajn florojn de l' ĝardeno;
Ke sen Vi fruktojn, ĉe l' mateno,
L' arbejo havus ne por ni.

La mondon tutan Vi invitas
Por partopreni en festen':
Kaŝita en folihaven',
L' insekt, eĉ l' unutaga, paŝtas.

La timianon ŝafidet'
La stipon kaprinet' deŝiras;
Dum muŝo laktan guton tiras
El mia plena kaliket'.

El dika garbo grenereton
Falintan sekvas alaŭdid',
Grenventolilon paserid',
L' infano sian patrineton.

Kaj, por ricevi ĉiun donon
Senditan ĉiutage, Vi
Nur volas ke humile ni
Alvoku sanktan Vian Nomon.

Ja Vian Nomon kantos mi,
Ĝin, kvankam temo por anĝeloj:
Infanan voĉon, Dioreloj,
En la ĥorego aŭdos Vi!

La bonan Dion mi petegos
(Infanon ĉar aŭskultos Li)
Ke donojn ne nur havu mi,
Sed ĉiuj kiuj bezonegos.

Al fontoj akvon sendu, Di',
Al almozulo panan pecon,
Al la kaptito liberecon,
Al orfo domon donu Vi.

Al la birdido donu plumon
Kaj lanon al la ŝafidet',
Pluvigu roson sur l'herbet',
Al malsanul' redonu sanon.

Justecon en animo mia
Restigu, ke Vin amu mi,
Ke mia forto estu Vi,

LA ELMIGRANTOJ.

Originalaĵo de Clarence Bicknell.

Li lasis min, esperoplena kaj kuraĝa,
(Ho la ventet' somera ekĝemanta)
"Ĉe la transmara land' mi trovos okupadon,
Kaj baldaŭ, post alveno via, eĉ riĉecon."

Li skribis, "Land' nebela estas kaj sovaĝa,
(Ho forta vento de l' aŭtun' blovanta)
Sed mi laboron dolĉan havas kaj sanadon;
Rapidu do, kaj al mi portu la belecon."

Tremante mi alvenis, post danĝer' vojaĝa,
(Ho la ventego vintra nun muĝanta)
Sed nur en Nevidebla Land' kun li vivadon
Mi trovos, kaj la nun perditan feliĉecon.

THE PROGRESS OF ESPERANTO IN GREAT BRITAIN AND ABROAD.

185

The contents of this section are supplied by the Hon. Sec. of the London Esperanto Club, who invites all Esperantists to send monthly reports of the spread of the International Language in their districts. Communications must reach 14, Norfolk Street, London, W. C., before the 8th of each month.^[1]

There has been no Committee Meeting of the London Club this month. Some of the Members and the President are away, and the matter at present to be decided upon is so important and far reaching that a general vote of the various Esperanto centres has, as far as possible, been taken by letter instead.

The question to be decided upon is this: Has the time now come for a general federation of all British Esperantists? So far the answer is wholly affirmative, and by the time this October issue appears the majority will have given their decision—yes or no. If by any chance anyone has neglected the circular sent for consideration, will the defaulter please look up that paper and return it with the needed comments at once.

The circular has been sent to every member of the London and Keighley Societies, and to the Committees of the various Groups for distribution amongst their own members.

A General Meeting is called for the *first* week in October, and notice of this will be sent by postcard. If the Federation becomes an accomplished fact, the next point will be the choice of a Committee to draw up the Constitution and decide upon the Officers.

Curiously, the name has been a difficulty; "English-speaking" is too wide a term, as we have no doubt that the United States will have its own centre soon. "British" is too narrow, for some will think it will leave out our Colonial or Celtic members. We Esperantists have coined one word, "Samideano," to express an idea of friendship, but the suitable all-embracing word for our contemplated union has not yet been devised, and from the nature of things a compromise will have to be accepted.

The next question is a question of funds, of course. Have we any self-denying Esperantists amongst us? Or are we each going to wait and see whether our neighbour will put hands in pocket first? The London Club has, as is natural, borne all the expense of this preliminary enquiry, but the Central Society will have to shape its doings by its income.

Classes in and around London.

After a summer of Congresses and such like, we are now settling down to our regular winter work.

Unfortunately we cannot have the Finsbury Circus rooms this year, and, at the time of going to Press, a definite arrangement had not been made. Will those of our Members who could go to 185, Oxford Street, please write to Miss A. Schafer, 8, Gloucester Crescent, Regent's Park, N. W.

The Principals of the Gouin School kindly offer us the use of their Oxford Street rooms.

Miss Schafer's lessons will be entirely in Esperanto (Conversation, Reading, etc.). A beginners' class is also being arranged for, which Mr. Millidge will take.

On Tuesdays a class meets, by the courtesy of Messrs. Hatchard & Castarede, at 71, High Holborn. Applications should be sent to C. F. Hayes, Esq., 48, Swanage Road, Wandsworth, S. W. Here, also, beginners and those more advanced will find help, and a library is in formation.

Monday evenings, as usual, at The Club Café, 5, Bishopsgate Street Within, E. C. Tea at 6 o'clock. The Members afterwards adjourn to 100, Gracechurch Street, where the Remington Typewriter Co. have kindly placed a room at their disposal.

A class for German-speaking students, conducted in German, is held by Miss Schafer, on Thursday evenings, at the German Club, Charlotte Street, Fitzroy Square. For particulars apply to Miss Schafer, as above.

Forest Gate.—The Members meet weekly on Thursday at 7.30 for conversation and social intercourse. Dr. Batteson, of 39, Woodgrange Road, kindly receives them at his house. The beginners' class is from 8 to 9 o'clock on the same evening, A. Motteau, Esq., 157, Earham Grove, being the lecturer.

Battersea.—A. T. Lee, Esq., of 2, Cupar Road, Battersea, writes that the meetings are at the Latchmere Baths on Tuesday evenings at 7.30.

Ilford.—This Group meets at the house of J. Kent, Esq., 42, Park Road, Ilford, on Friday evening at 7.30. He will gladly reply to all inquiries.

Brixton.—E. W. Eagle, Esq., of 22, Kellett Road, is again arranging for this Group.

Leytonstone.—Any in this neighbourhood interested in Esperanto are requested to write to Herbert Farnes, Esq., Rozel, Percy Road.

E. Dulwich.—G. W. Bullen, Esq., 17, Thorncombe Road, will again arrange to receive Esperantists, if a sufficient number desire it.

The Esperanto Society, Keighley.

186

Mr. Rhodes will open the Session with a paper on "Artificial Languages" at the Keighley Municipal Technical Institute, which, like Liverpool University, inserts an Esperanto syllabus in its prospectus. Mr. Rhodes himself is still occupied with the preparation of his dictionary, which from day to day needs enlarging, as more technical terms are added to our vocabulary.

General Group News.

(Addresses of Hon. Secretaries on outside cover.)

Our pages have had to be prepared so early this month that full news has not yet come to hand, and enquirers should write to the several secretaries.

From *Brighton* Miss Oxenford reports a very pleasant meeting on the 3rd September at the Remington School, 12, St. George's Place. Saturday, at 8 o'clock, is the regular day and hour. Mr. Lambert, the President, has been exploring other artificial languages with the usual result—that no one of them can compare with Esperanto, however ingenious it may be.

G. H. Taylor, Esq., 9, Norman Road, Huddersfield, would be most grateful if any not too far off Esperantist could arrange to come and give a lecture there; and F. G. Rowe, Esq., 51, Portland Road, Nottingham, has a like desire.

Dr. Mayer, Central Hall, Manchester, announces lectures at the Gouin School of Languages, 2, Victoria Street.

Dr. Greenwood (Portsmouth) announces that the classes at his house have recommenced, and will continue on Tuesday evenings all through the winter. He and Mrs. Greenwood will be pleased to see or hear from enquirers.

The *Plymouth* classes meet at the Ruskin Institute, which has kindly placed a room at their disposal. The members of the Social Democratic Federation have become strongly interested, and the Tuesday evening meetings are well attended. The new Hon. Secretary is Arthur T. Grindley, Esq., 23, Gifford Place, Plymouth.

Mr. Haxton writes that great interest is felt in St. Andrews, and he hopes for a very encouraging session.

Newspapers.

La Chronique, a French journal, published in London, has had a series of most interesting

papers, beginning with a description of the Dover Congress, which provoked a letter from Professor Hamonet. In this letter he takes up the old contention, that to propagate Esperanto is to commit a mortal sin, because if men ever come to use this language as a common international means of doing business it will infallibly follow that they will neglect the study and practice of their own languages, and, thus forgetting them, they very soon will fall into desuetude; thus, *chefs d'œuvre* of national languages, which have so powerfully aided in the progress of science and the spread of humanity, will be neglected and disused, that is to say, that if we use Esperanto as an auxiliary language, Shakespeare and Goethe, Victor Hugo, Schiller, Milton, and the rest will soon be mere names connected with a distant past.

To this M. Michaux, of Boulogne, replies in the issue of August 27th (further letters follow) by explaining that M. Hamonet knows only a part of the truth, that he does not realise that in France the Minister of Public Instruction and other such encourage our work, that many Esperanto translations are made by professors of high standing in the various Universities. He then suggests that, instead of theorising, Mr. Hamonet would do well to study practical effects, and tells him a little story by way of warning. I can only briefly sum up this story.

A hundred years ago an American sought an interview with a monarch. The American had made a model of the first steamboat, and he thought he had brought it to a person who would properly appreciate it. Fulton, the American in question, had managed to have the little boat placed on the lake in front of the Palace windows, and pointed it out to the great Chief. The great man answered, "Oars and the wind have been from all time the sole means for the propulsion of boats, and no other way is possible." "But, Sire," said the gentleman who had introduced him, "if you will just glance at the lake in front of you, you will see that the little model of the inventor does move by other means." The Monarch appeared for the moment astonished; he saw the marvellous boat, he heard the cries of the people and the applause of the helpers, then he became angry, and at last disdainful, shrugged his shoulders and said, "It is not because this little boat goes automatically without oars and against the wind on a little piece of water on my park, that the attempt of this stranger will conquer the world; such things are not born in an hour; every race has developed the art of navigation, but the means of propulsion have remained invariably the same; sails and the oar propelled a boat in pre-historic times, and will continue to be the only motor power. Tell this ambitious young man that my navy and commerce have not waited for his invention to be prosperous, and if men adopt his invention they would neglect the study and practice of navigation, and the victories of our heroes become useless."

Mr. Ellis, of Keighley, contributed a fine article on Esperanto, last August, to the *Law Times*. It was entitled "Esperanto for Lawyers," and point by point the suitability of our language for law purposes was clearly shown. One interesting argument was taken from a report in the *Internacia Scienca Revuo* upon a Russian boy who died of a very rare disease. Valuable scientific information was called forth at the inquest, and accurately given in the *Revuo* through the medium of Esperanto.

187

Mr. Ledger sends a most interesting summary of articles contributed to the *Phonographic Monthly*. This paper is printed in shorthand, and here is a list of articles:—

April, 1904.—J. French. Visit to Havre and practicability of Esperanto.

May.—T. Bailey. Outline of Esperanto, but doubts whether Pitman's be suitable.

August.—G. Ledger. Shows that the phonetic principles upon which Esperanto is based make it admirably adaptable, and gives illustrations.

September.—J. Catton. Continues the subject, challenging Mr. Bailey's assertion in May.

News from Abroad.

Count Gallois writes from Italy: "We are progressing very well indeed here. Many daily journals are publishing articles about our language, and the idea of it is rapidly gaining ground. On the 16th of August a Russian Esperantist, S^{ro} Kolovrot-Cervinski, paid us a visit at Riolutato, and we had long and most interesting conversations with him, our members all understanding quite easily."

From Hamburg comes the news that a Group has been founded, Dr. Mybs, of Altona, being President; his address is Markstrasse 68, Altona, Elbe. Dr. Lindinger is Secretary.

The *Esperantiste Mitteilungen* says:—"We are happy to state that Germany, which for a long while has not taken Esperanto seriously, has now shown an earnest reviving interest. The Berlin group has sent out some 10,000 brochures and leaflets. Hanover has had a good meeting of shorthand writers. Hildesheim, Stuttgart, Königsberg, and Schleswig are planning new developments, as are various other towns."

Mr. Müller, the director of the Modern Language Institute in Iserlohn, very much approves of Esperanto.

Sinjoro C. Barttel, of Woehlerstrasse, 14, Frankfort-on-Main, writes that he has founded an

Esperanto Society in that city, and will be delighted to hear from English Esperantists.

From Sinjoro Werner, St. Gall, Switzerland (the Vice-President), comes the announcement that the Society there, now numbers 42 members, and from Vienna we have the encouraging news that an Esperantist Society has been formed.

Canadian readers will learn with interest that a Group has been founded in Winnipeg. Members meet every Friday evening from 8 till 9, at the residence of Mr. W. A. Pierce, 264, Selkirk Avenue.

Dr. Zamenhof, some little time ago, contributed an article to the *Independent*, a weekly U. S. journal. Mr. Mudie prepared the English version, but forgot to ask that a copy should be sent to him. No one of us has seen the article, but letters in consequence of it have reached the London Club from nine or ten American cities, and it will be very interesting to follow out the result of this article. We hope to have a copy of it before long, and will certainly give our readers the benefit of it when it comes to hand.

From a visitor to the St. Louis Exhibition we hear that the Esperanto stall there is attracting a great deal of attention—the various national grammars, journals, etc., being prominently shown.

Items of Interest.

Chess players who want correspondence-play with foreigners may apply to Mr. Ellis, Keighley, who can furnish opponents. The chess terms and method of notation have been translated into Esperanto by Mr. Ellis, and published in the "Lingvo Internacia." Such of the contractions as are needful for correspondence-play Mr. Ellis will willingly make known to those about to play.

During the visit of the Boulogne Esperantists to London, M. Michaux and his party were conducted round the museum of the British South African Company, London Wall, and the interesting exhibits from Rhodesia were duly explained to them in Esperanto by the officials. The occasion was very interesting, and will doubtless be repeated, as the Company have many foreign shareholders.

Pan-Celtic Congress.

This Congress, which met at Carnarvon, and at which members from many countries were present, decided, after a very interesting discussion, "That a committee should be appointed to discuss the suitability of Esperanto as a means of communication." It had been prefaced by a somewhat amusing, though passionate, discussion. The Cornish Celts said that the Celtic tongue would answer the purpose. Their motion was agreed to, but when the question was asked which Celtic tongue, they at once said, "Why, the Cornish, of course," and an uproar was the result, all preferring their own dialect.

FOOTNOTE:

[1] *The Editor is not responsible for the opinions expressed in these Club reports.*

LA LIBERTEMPULO.

188

Originale verkita de H. W. Southcombe.

Kiam somero revenas, venas ankaŭ familia frenezeco.

Patro, patrino, geinfanoj, hundeto kaj, ne malofte, katino kaj kanario, ĉiu el ili kredas sendube, ke ili devas veturi marobordon.

Neniu scias la devenon de tiu ĉi spirita malsano, kaj mi multe dubas ĉu alilanduloj ankaŭ tiel malbone suferas.

La patro de familio estas kutime viro sufiĉe racia.

Lia propra dometo estas eble malvarmeta, freŝa kaj higiena. Tie, ĉio estas konvena kaj sufiĉe vasta. Tie, se ie en la tuta mondo, li povas kontentigi siajn proprajn gustojn kaj eĉ siajn imagajn bezonojn. Estas lia hejmo.

Sed li havas iluzion. Li kredas ke li devas forlasi sian hejmon kaj ĝian tutan enhavon dum kelkaj

semajnoj, kaj ke li ne povas esti feliĉa antaŭ ol li forĵetos ŝtonetojn en la maron, kaj flaros la putrantan markreskaĵon.

Krom tiu ĉi iluzieto, li ne havas la plej malgrandan malsanon, sed tamen li devas iri al la marbordo por resaniĝi.

Li kredas ankaŭ ke fenestro, tra kiu li povas rigardi la maron, estas multe pli bona ol ĉia alia; kaj kiam la afero estas aranĝita kun la mastrino, kiu luigas la loĝejojn, kaj li estas promesinta pagi dum kelkaj semajnoj sufiĉe da mono por aĉeti novan dometon, li komencas kredi, ke li baldaŭ atingos plenan feliĉecon.

Ĉe la loĝejo estas granda amaso da gepatroj, infanoj, infanistoj, pakaĵoj; kaj dum kelkaj tagoj li iom post iom ekscias kiun ĉambro estas definitan al kiu persono.

Nokte, li laciĝas kaj dormas—eble—se la du supra-etaĝaj fraŭloj estas revenintaj hejmen, se la infano ne ploras malsupre, se la gesinjoroj ne ronkas ambaŭflanke, se neniu piedfrapas la trairejon, se la senaereco de la ĉambro ne sufokas lin, se bela nigra hundeto (kun blua rubando ĉirkaŭ la kolo kaj malgranda sonorileto), ne kuradas sur la ŝtuparo, se la najbara gekataro ne kunvenas ekstere, se li povas elpeli el sia kapo fantaziojn pri skaraboj, pri muŝoj, k-t-p.

Ĉiutage, multe da alilanduloj, kaj samlandanoj, penas amuzi la Libertempulon.

Italoj per dancoj, per simioj, per akordionoj, per senĉesaj gurdoj.

Sinjoroj parolantaj la Germanan lingvon ludas antaŭ li antikvajn, dikegajn, flavkuprajn blovinstrumentojn kaj blekemajn klarnetojn.

Germanujo estas muzika lando, kaj la muziko ne konas ian nacian limon, sed atingas rekte la koron de la tuta homaro.

Sed tio ne plaĉas nian Libertempulon, kaj li estas malagrabra kontraŭ sia edzino, kaj deziras piede elĵeti la loĝejan-katon (kiu, oni diras, tre ŝatas la manĝaĵojn de la vizitanto).

Kion vi havas, karulo? diras la kompatinda edzino, sed li ja ne konas kion li havas. Efektive, li suferas de sia mezasomera frenezeco.

Iam li veturas kune kun sia familio, sed la infanoj ne ŝatas veturi, kaj maljuna ĉevalo ne volas ilin posttiri.

La infanoj volas nur fosi la sablaĵon, konstruigi kastelojn, kaj spruĉi la marakvon. Ili ne volas marŝi supre multe da montetoj, kaj la veturo ne prosperas.

Poste, li pensas pri la "Coach," bela kvarĉevala veturilo zorgata de viro kiu mirinde blovas longegan kornon. Li do sidiĝas sur la supraĵo, kune kun dek aŭ dekdu aliaj. Pluvas, kaj ĉiu el ili deziras starigi sian propran pluvombreton. Tio ĉi okazigas grandan malamikecon inter ili dum tri horoj for, kaj tri horoj re-veturante.

Li ĵuras neniam ree veturi, sed estas simptomo de tiu malsaneco ke li nepre iros ree morgaŭ, kaj kredos ke la vetero sendube estos bonega.

Je alia okazo, li suriras vaporŝipon, kiu faras tuttagan vojaĝeton. Liaj prapatroj estis "regantoj de la ondoj" tial li ankaŭ faros marvojaĝon.

Multe da aliaj "regantoj" ankaŭ enŝipiras kaj apenaŭ estas spaco por sidiĝi.

Muzikistoj kiuj gaje ludas violonojn, glasojn, aŭ harpon, rikoltas iom da pencoj kaj malaperas malsupren. Ili bone antaŭscias ke, iom poste, niaj novaj maristoj ne plue bezonos ian muzikon.

Ilia gajeco baldaŭ malaperos, ili fariĝos pensemaj, kaj fine, ĉiu el ili malbenos la tagon de sia naskiĝo, kaj nur deziros esti permesata morti.

Estas simptomo de tiu ĉi somera malsano, ke morgaŭ la malsanulo denove suriros vaporŝipon kaj kredos, ke la maro sendube devas esti trankvila kaj ebena.

Kiam, post multe da tagoj, li fine atingas sian propran domon, kiam rave li vidas ĉian karaĵon, li ekdubas ĉu li ne estas havinta ian spiritan malsaneton, kaj ĵuras neniam ree veturi maroborden.

Kaj tiu ĉi decido daŭros—nur ĝis la sekvanta somero.

Ĉar estas simptomo de tiu ĉi malsano, ke oni tute forgesas ĉiun ĉagrenon, kiu okazis dum ĝia daŭro.

Originale verkita de Alfred T. Simper.

Sur la bordo de la Ĉenabo vivadis bovisto kaj sia malgranda familio. Ĉiuvespere lia edzino, prenante sian infanon Ĉituo, eliris por kolekti verdaĵojn por la vespermanĝo. Kuŝigante la infanon sur la herbo, ŝi ofte vagis dum duonhoru.

Unu tagon, revenante al la kuŝejo, la infano ne ĉeestis kaj, kio estis pli terura, senkrie estis malaperinta. Nur liaj malmultaj kovriloj restis.

La timiga penso, ke sovaĝa besto estis forpreninta ŝian knabeton, tuj prezentis sin al ŝi. Laŭtkriante kaj brustbatante, ŝi ĉirkaŭiradis tiel, kiel tigrino farus je simila okazo. La vilaĝanoj, armitaj de bastonoj kaj tranĉiloj, kuniĝis kun la malfeliĉaj gepatroj, kaj faris serĉon. Nenio rezultadis kaj, kvankam la ĉirkaŭaĵo estis ĉiutage traŭrata de bovistoj kaj ŝafistoj, ili ne povis iajn postsignojn trovi.

La afero estis de tiam forgesata de ĉiuj, krom la gepatroj.

Tri jaroj pasis.

Unu vesperon kelkaj knaboj arigis la bovojn kaj, laŭ la kutimo, la bestoj alproksimiĝis al la rivero por trinki. Subite ekkriegis unu knabo: "Lupoj, lupoj."

Je tio ili faris grandan bruegon. Patrino kaj siaj idoj rapide forkuris, lasante harkovritan estaĵon—duonsimian, duonknaban—kiu malpli rapide sekvis ilin, kvarpiede.

Kompreneble, la knaboj ĉasis tian kuriozaĵon sed la lupino returnen kuris. Tiam la ĉasantoj rapide forkuris, kaj, hejminginte, rakontis pri stranga simio, kiu mankis voston, kaj akompanadis la lupinon.

Dek malfeliĉaj jaroj pasis, kiam la patrino vidis luparon inter kiu estis io, duonhoma, duonbesta, malrapide kuranta. Pri tio ĉi oni sciigis Anglan sportiston, kiu tiame ĉasadis en tiu regiono. "Ŝparu filon mian, mi petegas, kaj nemortigite revenigu lin!" plorpetis la patrino.

La Anglo tutkore klopodis pri tiu ĉi afero. Li kunvenigis la plej spertajn *ŝikariojn*^[3] kaj foriris al la bordoj de la ĉenabo. Pretigante allogilon kaj ĉiunokte spionadante, ili penadis kiel eble plej multe por kapti la beston.

Tiamaniere pasis monato, sed la Anglo ne volis maltrafi. Nu, unu nokton, dum li sidadis en lia kaŝejo observante la kaproviandon, kiu estis la allogilo, du lupoj aperis, kune kun stranga kamarado.

La kaŝulo tuj eltiris sian pistolon kaj pafis je la plej granda. La patrino morte falis teren, la pli juna forrapidegis, la duone homa besto sekvis ĝin lame.

"*Ŝikari, ŝikari*, leviĝu! Ne pafu!" kriegis la Anglo.

La *ŝikario* kun ŝnuregoj kaj bastonegoj ĉasis la estaĵon kaj kaptis ĝin. Estis la lupknabo. Li nudigis siajn blankajn dentojn kaj surĵetis sin sur ili. Sed li ne povis plene ekzerci siajn membrojn, kaj baldaŭ estis ligata per fortaj ŝnuroj.

Je la tendaro, oni alligis lin al tendstango per ledrimeno ĉirkaŭ la talio. La lupknabo rifuzis manĝaĵojn kaj sopire rigardis la arbaron, kie estis siaj kamaradoj. Hunde, li ĝemadis kaj blekadis; kaj, je ies alproksimiĝo, li ĉirkaŭe saltetis, kiel simio.

La patrino alvenis por vidi sian knabon. La tuta korpo estis kovrata de molaj haroj, kaj la ungoj estis fariĝintaj pintaj ungegoj.

Tiun nokton, stranga sono estis, aŭdata en la tendaro. La dormantoj vekigis, kaj, elkurinte, ekvidis, la lupknabon forkuranta kun siaj fratlupoj, kiuj morde estis disrompintaj la rimenon por liberigi sian kamaradon. Kelkaj senkuglaj pafoj disigis la lupojn, kaj la knabo rekondukiĝis.

Diris la Anglo al la mizera patrino: "Lasu vi la knabon kun mi dum unu jaro, ĝis ni lin resentebligis je la homa influo."

Tiel la aminda sportisto kun la stranga estaĵo forlasis la arbaron.

Iom post iom, Ĉituo estis instruata preskaŭ vertikale staradi. Sed lia korsento restis en la densa arbaro. Kiam ajn li vidis hundon, li kurbiĝis por ĝin karesi.

Estis evidente ke, el ĉiuj ligiloj, kiuj iam altenis lin al la homa gento, ne unu restis. Efektive, li nun estis kvazaŭ senanima besto.

Sed la nova vivmaniero subite finiĝis ĉar, post malmultaj tagoj oni trovis lian senvivan korpon sur ĝia pajla lito.

Tamen la patrino ankoraŭ faras longajn pilgrimadojn por ke ŝi eniru la pli feliĉan mondon, kaj

FOOTNOTES:

[2] *Tiu ĉi historio estas tre bone konata inter la Sportistoj en Lahore.*

[3] *Ŝikari estas Hinda vorto signifanta Sportisto.*

PLENDKAŬZO KAJ RIMEDO.

190

Kimra Historio rakontata de E.W.

Antaŭ okdek jaroj Anglujo kaj Kimrujo same suferis je arbitra imposto kiu, jaro post jaro, plipeziĝis. Por havigi monon por ripari la vojojn ĉiuj rajdataj aŭ tirantaj bestoj, kaj ankaŭ ĉiuj bovoj kaj ŝafoj kiuj marŝis sur la vojoj, submetiĝis al imposto. Por kolekti tiun ĉi monon oni starigis grandajn pordegojn ne tre malproksime unu de la alia. Ĉe ĉiu pordego estis malgranda dometo de la monkolektisto.

En kelkaj lokoj la imposto estis tiel peza kaj la pordegoj tiel multaj ke ĝi estis vera ŝarĝo je la farmamastroj. Ekzemple, ili kutimis bruligi kalkon por riĉigi sian teron; kiam pordego estis inter la bruligejo kaj la farmo, la mastro ofte devis pagi *tri ŝilingojn por ĉiu ŝarĝveturilo plena je kalko!*

La laboristoj kaj la mastroj plendegis, sed vane.

En la jaro 1839 kelkaj pordegoj estis mistere ĵetitaj teren kaj ne rekonstruiĝis, pro loka perforto. Dum tri jaroj oni faris nenion plu, ĉar la Kimroj estis ordemaj, kaj respektis la leĝon. Sed fine ili ekkonis ke ili devis sin protekti. Ili trovis kapitanon (aŭ eble kapitanojn) kiun ili nomis Rebeka kaj perforte ili ekposedis la pordegojn de siaj malamikoj. Tage ĉie estis paco, sed vespere en lokoj multe da mejloj malproksimaj, oni aŭdis bruojn de kornoj, de pafiloj, kaj piedfrapadon de homoj kaj ĉevaloj. Morgaŭe, la magistratoj sciiĝis ke multaj pordegdometoj estis detruitaj. Soldatoj estis sendataj en la landon, sed ili malsaniĝis, ĉevaloj mortis, kaj oni povis kapti nek Rebeka'n nek unu el liaj filoj. (Tiatempe mi estis en Anglujo, kie mi ofte aŭdis, ke Rebeka estis magistrato mem, eksoficiro, landsinjoro kaj de familio honorinda. Oni ankaŭ diris ke li nepre estos kaptata kaj pendigata. Mi havis karan boonklon pri kiu ĉio tio estis vera, kaj mi maltrankviliĝis pro li).

En Martineau's Historio de Anglujo ni legas: "Foje ili detruis pordegon malpli ol kvarono da mejlo de la magistrata kunvenejo. Se la portistoj gardis, ili certe ne vidus lumon aŭ ian alian signon; se ili eliris por aŭskulti, neniu proksimiĝis, sed se ili forgesis aŭ dormis ilin ekvekis la blovo de multe da kornoj kaj la krako de pafiloj. La pordo estis perforte malfermata, kaj ili vidis amason da homoj, kelkaj en virina vestaĵo, kaj aliaj kun vualoj kaŝantaj la vizaĝojn. Ili portis brilegajn torĉojn, segilojn kaj armilojn. La portistoj devis movi sian meblaron aŭ ĝin perdi; fortaj manoj helpis porti liton, tablon kaj meblojn sur la kampon, aliaj manoj segis la pordstangojn apud la tero, kaj dishakis la pordegojn. Tiam disŝiriĝis la tegmento de la dometo, la muroj ruiniĝis, plankoj suprentiriĝis kaj la vojo estis libera por la vojaĝantoj.

"Tiam la amaso rajdis al malproksima loko, kie ili refaris tion saman. Nur en Carmarthenshire preskaŭ okdek pordegoj detruigis, kaj en du apudaj graflandoj apenaŭ unu restis."

La Rebekidoj eĉ pafis en la fenestrojn de la magistratoj. En la ĉefurbo Carmarthen ili penadis detruigi grandan almazulejon, sed, antaŭ ol ili finis tiun ĉi laboron, alvenis multe da kavalerio. En la batalo multe da Rebekidaj vundiĝis, kaj kelkaj centoj estis kaptitaj.

Post tiu ĉi batalo, la aferoj de la ribelanoj ne prosperis. Kelkaj Angloj aliĝis al iliaj rangoj, kaj oni kredas, ke tiuj ĉi alilanduloj estis perfiduloj. Ĉiuj iliaj planoj estis antaŭsciitaj de la magistratoj, kaj malhelpataj, sed la afero pligraviĝis. Oni komencis bruligi la gren-garbarojn kaj fojnon de la magistratoj, kaj tiujn de iliaj luantoj. La timo al Rebeka fariĝis tiel granda, ke la juĝistoj ne kuraĝis kondamni la bruligstojn. Foje, kiam maljuna virino estis pafita, la juĝo estis: "La malvivulino mortis pro fluo de sango en la bruston, kio sufokis ŝin; sed la kaŭzo de tiu ĉi sangofluo ni ne povas eltrovi!"

Sed la ribelanoj ne ĉiam estis kruelaj. Ili distingis inter la bonuloj kaj malbonuloj. Ekzemple, unu magistrato estis forta malamiko al la Rebekidoj, sed ankaŭ li estis edzo fidela, patro aminda, kaj landsinjoro bonega kaj simpatia. Unu matenon aŭdiĝis gluitaj al ĉiuj liaj pordoj: "Ne timu pro via familio, aŭ pro via posedaĵo. Rebeka ne volas ion difekti, kio apartenas al vi."

Kompreneble, la Rebekidaj, venkiĝis, sed iliaj laboroj ne estis senfruktaj. Kune kun la komisionomata juĝi la ribelanojn, alia komisiono sendiĝis por ricevi informojn pri la kaŭzoj de la ribelo.

La registaro neniam penadis eltrovi kiu estis Rebeka kaj, inter la Rebekidoj, nur tri transportiĝis kaj kelkaj estis dum mallonga tempo enmetitaj en malliberejon.

La Parlamento efektivigis leĝon, kiu multe malpezigis la vojajn impostojn. Oni nur devis pagi unufoje inter sep mejloj (dek unu kilometroj) kaj, post unu pago, oni povis trapasi unu pordegon tiel ofte kiel oni volus dum dudek kvar horoj, t. e., de noktomezo ĝis noktomezo.

Anglujo ĝuis, kune kun Kimrujo, tiun ĉi plibonigon, kaj nun la imposto estas preskaŭ neniigata. Nur en malmultaj lokoj, precipe pontoj, oni devas pagi vojimpostojn.

Nunaj veturantoj ŝuldas multe al la Rebekidoj.

CORRESPONDENCE NOTES.

191

Doctor Zamenhof away from Warsaw! The idea is as startling as that of a Pope from Rome. Nevertheless, this consummation is about to be realised, and all good Esperantists will rejoice accordingly.

During the recent meeting in Calais, Maître Michaux made use of the opportunity to kindly propose an International Congress next August at Boulogne. It is to this attractive function that our esteemed master has promised to do his very best to be present.

Let all Samideanoj who can manage to go make a note of the date and greet him there.

Men of ideas are a boon to Esperanto, and *vice versâ!* Our "Holiday Captain," Mr. Reeve, has devised two novelties, announced on the cover. The "Esperantist's Signal" is introduced as a more occasional sign than the Badge for mutual recognition. Its display being optional, travellers will readily perceive the respective advantages of the two devices.

Readers will notice among the advertisements another example of an Esperanto name being given to a trade article. Several friends have referred to this novel plan, which calls attention to the wares in question and to Esperanto at the same time.

Several correspondents have expressed their satisfaction that music has again found its way into THE ESPERANTIST. It often happens that Groups possess good quartettes, and Esperanto part-songs are much in demand. Next month another new song and words by Mr. Rowe, of Nottingham, should appear, and musical contributions will always receive careful attention, and be inserted whenever possible.

The next issue should contain another story by H.G. Wells, translated by Dr. Martyn Westcott. This author is busy preparing a translation of the *Christmas Carol*, which will, when published, give especial pleasure to our foreign friends—such sincere admirers of Dickens' genius.

Press notices of Esperanto have been numerous this month. Far and away the most valuable of recent newspaper articles is a long and able treatise by Mr. Albert Dudeney, which appeared in the *Bedfordshire Times*. An attractive reprint, in brochure form, will be sent on receipt of 2d. in stamps.

Reprints of the *Unua Leciono*, by Rev. R. A. Davis (pp. 151-4), can also be had. Price 1s. for 30.

The word employed for Welsh in No. 8 was adversely criticised as being synonymous with "of or appertaining to gall." Dr. Zamenhof has kindly replied to my inquiry. He prefers Kimra for Welsh, Kimro Welshman, and Kimrujo Wales.

The *Cwmry* will assuredly be well pleased at the incorporation of their national sobriquet in "The Second Tongue for All."

Referring to No. 7, some correspondents have asked for an explanation of the German system of telling the time. It is briefly thus:—

As soon as the clock has struck, say, five, the sixth hour has commenced. Thus half-past five is expressed as *halb sechs*, *half of the sixth hour*, *la duono de la sesa*. This, of course, is most perplexing to Englishmen.

Captain Tudor, R. N., writes suggesting the adoption of the international railway system, by which *half-past five* is *kvin tridek* (5.30). This method was recommended in No. 8, which had not reached the China Seas when he wrote. No doubt Captain Tudor will be interested to learn that this latter system works perfectly abroad. Esperantists should use no other.

Another danger in Esperanto is the alteration of place names. Do not address your Fleet Street friend's letters to *Rapidega Strato*. A friend living in *Lazarskaja* has even received letters addressed to *Strato de la Almozuloj*. This reflects great credit on the local post office.

THE ESPERANTIST has sinned in this matter, using such locally adopted forms as *Bulonjo*, *Kalezo*, *Kastelteodoriko*, etc. Now a French friend talks of writing to fellow students in *Lejstro*, *Niukaslo*, and *La Insulo de Uajto*!

Let us continue to employ, for postal purposes, the names commonly in use for the town in question, not even adding the apparently harmless "little O." Our friends in Louvain have often missed their letters through giving their address as *Lovenno*, whereby Italy receives what is not hers, the Post Office has unnecessary trouble, and the non-arrival of the letter is ascribed to the negligence or lack of courtesy of the sender.

The Editor regrets that a delay has occurred in the preparation of the postcards for illustrating the use of the Esperantic Participles. They are now almost ready, and form an interesting addition to the host of propaganda postcards already in use. (Price, 8d. per dozen).

[Listen] [PDF] [MusicXML]

192

Amikeco

Words by BEN ELMY
Music by J. HADFIELD.

Ne tro rapide

1. Kantu ni estontan amikecon De l'homaro en la tero;
FINO

som malrapide

1 Noblan pacan internaciecon Ni dissemos ĉe la sfero.

al tempo

2. Fratoj—Angloj, Francoj, kaj Germanoj, Kantu do, en Esperanto;
3. Ĉe la nova kaj malnova mondo Unu lingvo unu kor-o

som malrapide D.K.

2. Ĝis ĉiuj oceanoj Eĥigos sama kanto
3. Ĉe Atlantika kaj Hinduja ondo Resonigu pacan floro.

Kantu ni estontan amikecon
De l'homaro en la tero;
Noblan pacan internaciecon
Ni dissemos ĉe la sfero.

Fratoj—Angloj, Francoj, kaj Germanoj,
Kantu do, en Esperanto;

Ĝis ĉe ĉiuj Oceanoj
Eĥoiĝos sama kanto.

Ĉe la nova kaj malnova mondo
Unu lingvo unu koro.
Ĉe Atlanta kaj Hinduja ondo
Resoniĝu paca ĥoro.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK THE ESPERANTIST, VOL. 1, NO. 12 ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or

creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a

work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.

- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™

collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility:
www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.